

PRZEWIDYWANE MIEJSCE OŚRODKA DOKUMENTACJI GÓRNICZEJ W PROCESIE RESTRUKTURYZACJI KOPALŃ

Mirostaw Skibski, Tadeusz Pogonowski

WSTĘP

GDZIE JESTEŚMY

Zakładana Misja Ośrodka Dokumentacji Górniczej

Ośrodek Dokumentacji Górniczej rozpoczął działania mające na celu zebranie, opracowanie oraz upowszechnienie wartościowych dokumentacji historycznych dotyczących górnictwa węgla kamiennego oraz innych cennych pozostałości eksploatacji węgla na Śląsku i w Zagłębiu.

STAN AKTUALNY

ZADANIA

Władze Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu
oraz jego organizatorzy
- miasto Zabrze i Województwo Śląskie -
w porozumieniu z Wyższym Urzędem Górniczym w Katowicach,
powołały

Ośrodek Dokumentacji Górniczej.

Głównym zadaniem Ośrodka jest gromadzenie, przechowywanie oraz udostępnianie dokumentacji, pozyskanej m.in. z likwidowanych zakładów górniczych, jak również prowadzenie szeroko zakrojonych badań i dokumentowanie cennych obiektów przemysłowych wraz z ich wyposażeniem i wyrobiskami podziemnymi.

STAN AKTUALNY

RAMY PRAWNE

W ramach obecnie obowiązujących przepisów, istnieją unormowania dotyczące zakresu i formy gromadzonej w archiwach informacji geologicznej.

Przykładowo na podstawie zapisów Ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*, Minister Środowiska wydał Rozporządzenie w sprawie gromadzenia i udostępniania informacji geologicznej. Rozporządzenie określa również organizację archiwów geologicznych, zakres ochrony informacji geologicznej oraz tryb i warunki udostępniania informacji geologicznej.

Czynności objęte postanowieniami Rozporządzenia wykonywane są przez państwową służbę geologiczną, która dane gromadzi w centralnym archiwum geologicznym. W rozumieniu Rozporządzenia, geologicznymi materiałami archiwalnymi są dokumenty geologiczne oraz zbiory danych geologicznych.

STAN AKTUALNY

RAMY PRAWNE

Dalej kolejno można wskazać organ gromadzący archiwalną dokumentację mierniczo – geologiczną, którym jest Prezes Wyższego Urzędu Górniczego również na podstawie Ustawy Prawo geologiczne i górnicze. Dokumentacja ta dotyczy zlikwidowanych zakładów górniczych.

Powyższe przepisy są niewystarczające lub wręcz nie odpowiadają założonej misji Ośrodka – w skrócie ochronie dziedzictwa techniczno-kulturowego.

OCENA STANU AKTUALNEGO

Wobec powyższego, należy przeprowadzić ocenę możliwości zmian
jak i dostosowania przepisów do realizowanych zadań i funkcji

Ośrodka Dokumentacji Górniczej

OCENA STANU AKTUALNEGO

PRZEWIDYWANE ZMIANY

Jeżeli zakres, będących w kręgu zainteresowania dokumentacji lub obiektów, przekracza zbiór obecnie usankcjonowanych prawnie materiałów archiwalnych, koniecznym staje się wprowadzenie unormowań prawnych zobowiązujących przedsiębiorstwa górnicze do ich skutecznego przekazywania, zatem niezbędnym będzie dokonanie analizy, m.in. następujących aktów prawnych:

OCENA STANU AKTUALNEGO

PRZEWIDYWANE ZMIANY

- 1) ustawy z dnia 15.02.1962 r. o ochronie dóbr kultury i o muzeach (Dz. U. 1962 Nr 10 poz. 48),
- 2) ustawy z dnia 21.11.1996 r. o muzeach (Dz.U. 1977 Nr 5 poz. 24),
- 3) ustawy z dnia 14.07.1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. 1983 Nr 38 poz.173),
- 4) ustawy z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 Nr 162 poz. 1568),
- 5) ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2016 r. poz. 704 z późn. zm.),
- 6) ustawy z dnia 11.06.2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2017.2126 tj.),
- 7) ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów (Dz. U.2017.1358 tj.).

TEZA

Czy istnieje możliwość podjęcia wspólnych **działań** celem wypracowania skutecznych rozwiązań prawnych obligujących przedsiębiorców górniczych/ jednostki B+R na Śląsku i w Zagłębiu, do przekazywania dokumentacji oraz innych zbędnych obiektów z uwagi na obowiązujące przepisy prawa, a posiadających wartość kulturowo – historyczną do Ośrodka Dokumentacji Górniczej

DZIAŁANIA

DORAŻNE

Proponuję zatem, by celem bieżącego funkcjonowania i wypełniania swoich zadań przez Ośrodek Dokumentacji Górniczej, kontynuować zawieranie dwustronnych dorażnych porozumień z potencjalnymi partnerami, w ramach których określone będą sposób i zasady przechowywania i udostępniania dokumentów i obiektów historycznych

DZIAŁANIA

SYSTEMOWE

Proponuję zatem, stworzenie interdyscyplinarnego Zespołu Ekspertckiego ds. wprowadzenia unormowań prawnych, zobowiązujących do przekazywania dokumentów i obiektów posiadających wartość kulturowo - historyczną do Ośrodka Dokumentacji Górniczej, przykładowo z wykorzystaniem doświadczeń funkcjonującej Rady Górniczej powołanej przy Ministrze Środowiska

POTENCJALNI PARTNERZY PROCESU

REALIZACJA SPODZIEWANYCH FUNKCJI OŚRODKA DOKUMENTACJI GÓRNICZEJ

INSTYTUCJONALNOŚĆ

1. Podmiot publiczny działający w porozumieniu z Wyższym Urzędem Górniczym, Województwem Śląskim, Miastem Zabrze.
2. Katalizator interesu publicznego.
3. Podmiot zachowujący oraz popularyzujący dziedzictwo regionu.
4. Inicjator działań na rzecz ochrony dziedzictwa kultury technicznej.

SYSTEMOWOŚĆ

1. Wiele dokumentów/ obiektów historycznych w województwie śląskim jest w stanie kryzysowym i wymaga interwencji publicznej.

2. Działanie w imieniu i na rzecz interesu publicznego, realizacja czynności w oparciu o zmienione lub dostosowane przepisy np.
 - Ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego,
 - Ustawy o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów.
 - Ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze

3. Komunalizacja mienia Skarbu Państwa co do zasady.

1. Plan Zachowania dokumentacji historycznej jako element procesu przemian przestrzennych, technicznych górnictwa.
2. Zarządzanie dokumentami historycznymi w szczególności w fazie przygotowania do udostępnienia gwarantujące wykonanie Planu Zachowania.

KOMPLEKSOWOŚĆ

Cele:
- Systemowe zebranie dokumentacji
- Opracowanie oraz standaryzacja zebranej dokumentacji historycznej
- Upowszechnienie dokumentacji

PODSUMOWANIE

Model funkcjonowania Ośrodka Dokumentacji Górniczej powinien opierać się na wypracowanych rozwiązaniach prawnych, sankcjonujących skuteczną ochronę dóbr dziedzictwa technicznego oraz kulturowego

Tak umocowany Ośrodek Dokumentacji Górniczej będzie efektywny przy zapewnieniu współpracy środowisk skupionych wokół idei zachowania dóbr dziedzictwa technicznego oraz kulturowego górnictwa Górnego Śląska oraz Zagłębia